

Afet Sonrası Üniversite Öğrencilerinde Deprem Bilgi Düzeyi ve Sürdürülebilir Deprem Farkındalığının Belirlenmesi: Sağlık Bilimleri Fakültesi Örneği

Şükrü Can KARAMAN¹, Sevim YILDIRIM², Hatice Ashlhan HACIMUHİTTİNOĞULLARI³,
Esra ÜNAL⁴

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17019192>

¹Osmaniye Korkut Ata
Üniversitesi, Lisans
Mezun Öğrenci, Sağlık
Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü,
Osmaniye/Turkey.

Öz

Deprem; bireylerin fiziksel ve ruhsal olarak sağlığını olumsuz etkilemektedir. Türkiye ise Alp-Himalaya deprem kuşağında yer almakta olup çok sayıda büyük ve küçük sarsıntıya maruz kalmaktadır. Bireylerin deprem farkındalık düzeylerinin yüksek olması ve bu farkındalığını deprem anında sürdürebilmesinin depremin yıkıcı ve olumsuz etkisini azaltacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde afet sonrası deprem bilgi düzeyi ve sürdürülebilir deprem farkındalığının belirlenmesidir. Bu çalışma büyük bir deprem yaşamış bireylerin, depremin ardından sürdürülebilir deprem farkındalığı düzeyi belirlenerek, deprem esnasında depreme hazırlık düzeylerinin ne durumda olduğu, kriz yönetimini ne düzeyde yapabildiklerini inceleyip bu alanda neler yapılması gerektiği ya da verilecek eğitimlere ne kadar ihtiyaçları olduğunu da belirleyecektir. Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan araştırma Nisan – Temmuz 2024 tarihlerinde 338 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Veriler; Kişisel Bilgi Formu, Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği ve Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Afet sonrası üniversite öğrencilerinde deprem bilgi düzeyi ve sürdürülebilir deprem farkındalığının belirlenmesi amacıyla oluşturulan çalışmada Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği puan Medyanı: 71 (19-95), Sürdürülebilir Deprem Farkındalık Ölçeği puan Medyanı: 69,5 (22- 110)). Öğrencilerin deprem bilgi düzeyi ile sürdürülebilir deprem farkındalığı ölçek puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r:0,560$, $p<0,001$). Öğrencilerde deprem bilgi düzeyi arttıkça sürdürülebilir deprem farkındalığının arttığı belirlenmiştir. Deprem bilgi düzeyini ve sürdürülebilir deprem farkındalığına ilişkin eğitimlerin yapılması ve bu konuda farkındalıkların artırılması önerilmektedir.

²Osmaniye Korkut Ata
Üniversitesi, Lisans
Mezun Öğrenci, Sağlık
Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü,
Osmaniye/Turkey

³Osmaniye Korkut Ata
Üniversitesi, Lisans
Mezun Öğrenci, Sağlık
Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü,
Osmaniye/Turkey

⁴Osmaniye Korkut Ata
Üniversitesi, Dr. Arş.
Gör., Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü,
Osmaniye/Turkey.

Anahtar kelimeler: Deprem farkındalığı, Sürdürülebilirlik, Afet, Öğrenci.

Determination of Earthquake Knowledge Level and Sustainable Earthquake Awareness in University Students After Disaster: Faculty of Health Sciences Example

Sorumlu Yazar:

Esra ÜNAL
esraunal@osmaniye.ed
u.tr

Geliş Tarihi/Received
Date:
20.02.2025

Kabul Tarihi/Accepted
Date:
10.06.2025

Yayınlanma
Tarihi/
Publishing
Date:
30.06.2025

Abstract

Earthquake; It causes physical and psychological negative effects. Türkiye, on the other hand, is located in the Alpine-Himalayan earthquake zone and is exposed to many large and small demonstrations. The fact that the earthquake is at a regional level and that it can be sustained instantly will lead to a decrease in the severe and negative effects of the earthquake. The university aims of this study are to explain the post-disaster earthquake knowledge level and sustainable earthquake knowledge. In this study, a major earthquake will occur, the level of sustainable earthquake center will be determined after the earthquake, the situation of the earthquake preparedness departments at the time of the earthquake, the level of crisis management they can do, and will also determine what needs to be done in this area or how much training will be given. The cross-sectional and descriptive type research was conducted with 338 university modules between April and July 2024. Data; It was collected using the Personal Information Form, Earthquake Knowledge Level Scale and Sustainable Earthquake Awareness Scale. The data of the research were analyzed using the SPSS 25 package program. In the study designed to determine the level of earthquake knowledge and sustainable earthquake awareness among university students after the disaster, Earthquake Knowledge Level Scale score median: 71 (19-95), Sustainable Earthquake Awareness Scale score median: 69.5 (22-110). It was determined that there was a positive, moderately significant relationship between the earthquake knowledge level of the students and the sustainable earthquake awareness scale score ($r:0.560$, $p<0.001$). It has been determined that as students' level of earthquake knowledge increases, their awareness of sustainable earthquakes increases. It is recommended to provide training on earthquake knowledge and sustainable earthquake awareness and to increase awareness on this subject.

Keywords: Earthquake awareness, Sustainability, Disaster, Student.

Giriş

Depremler, tektonik hareketler veya volkanik faaliyetler sonucu açığa çıkan enerjinin sismik dalgalar şeklinde yayılmasıyla, yeryüzünün sarsılması şeklinde tanımlanmaktadır (Canpolat, 2016). Türkiye, dünya genelinde en hareketli deprem bölgelerinden biri olan Akdeniz-Alp-Himalaya deprem kuşağında bulunmaktadır ve bu jeolojik özellik nedeniyle sık sık çeşitli büyüklüklerde deprem sarsıntılarına maruz kalmaktadır (Sözen ve Genç, 2023). 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'nin güneydoğusunda meydana gelen, merkez üssü Kahramanmaraş olan ve ardışık olarak gerçekleşen depremler, 11 ili etkileyerek Cumhuriyet tarihinin en yıkıcı afetlerinden biri olarak kayıtlara geçmiştir (Angın, 2024). Depremler; sadece fiziksel yıkımlara yol açmakla kalmayıp, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları üzerinde de ciddi olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bu afetler sonucunda meydana gelen can ve mal kaybına ek olarak; ortopedik ve kas-iskelet sistemi yaralanmaları, kötü hava koşullarına bağlı olarak hipotermi vakaları ve ruhsal travmalar sıklıkla görülmektedir. Özellikle küçük çocuklar başta olmak üzere, afetten etkilenen bireylerde travma sonrası stres, davranış bozuklukları, depresyon, uykusuzluk ve karamsarlık gibi çeşitli psikolojik sorunlar ortaya çıkmaktadır (MacKenzie vd., 2017; Liberty vd., 2016; Demirci ve Avcu, 2021). Nitekim, deprem sonrası yaşanan yoğun stres ve anksiyetenin kardiyovasküler hastalık riskini artırdığı da literatürde belirtilmektedir (Kalkan Uğurlu ve Türen, 2024). Ayrıca, post-travmatik stres bozukluğu (PTSB) ve depresyon gibi ruhsal hastalıkların görülme sıklığının da arttığı ifade edilmektedir. Dai ve arkadaşlarının (2016) sistematik derlemesine göre, her dört depremzededen biri PTSB riski taşımaktadır. Deprem gibi afetlerde bireylerin bilgi düzeyleri, kriz anındaki davranışlarını doğrudan etkilemektedir. Li ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında, bireylerin depremin her aşamasında bilgi ihtiyacının farklılaştığı vurgulanmıştır. Depremin zamanı ve şiddeti öngörülememekle birlikte, bireylerin deprem öncesi, sırası ve sonrasında ne yapılması gerektiğine dair bilgi sahibi olmaları ve bu bilinci sürdürebilmeleri, afetin yıkıcı etkilerini azaltmada büyük önem taşımaktadır. Deprem farkındalığı; bireylerin deprem hakkında temel bilgiye sahip olması, deprem güvenliği konusunda bilinçlenmesi, deprem anında yapılması gereken davranışları bilmesi, toplumu olası risklere karşı hazırlıklı hale getirmesi ve bu doğrultuda toplumsal farkındalık çalışmalarına katılım göstermesi gibi dört temel boyutta değerlendirilmektedir (Tarlakazan, 2024). Bu doğrultuda ülkemizde 2021 yılı "Türkiye Afet Eğitim Yılı", 2022 yılı ise "Afet Tatbikat Yılı" olarak ilan edilmiş ve halkın afet farkındalığını artırmaya yönelik çeşitli eğitim ve uygulama programları hayata geçirilmiştir (AFAD, 2021; AFAD, 2022). Ancak, Özdemir ve Asan'ın (2023) çalışmasında bireylerin, deprem anında yapılması gerekenleri bilmekle birlikte, deprem öncesi hazırlık konusunda yeterli planlama yapmadıkları da ortaya konmuştur. Deprem farkındalığının oluşturulması kadar, bu farkındalığın sürdürülebilir hale getirilmesi de büyük önem taşımaktadır. Literatürde genel toplumun veya farklı

öğrenci gruplarının deprem bilgi düzeyi ve farkındalık düzeyini ele alan çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Agarwalla vd., 2020; Tomak vd., 2023; Demiray vd., 2024; Yılmaz, 2023; Eroğlu, 2023; Bilen ve Polat, 2022; Sözen ve Genç, 2023). Büyük bir depremi doğrudan deneyimlemiş bireylerin afet sonrasındaki bilgi düzeyleri ile farkındalıklarının sürdürülebilirliğini birlikte ele alan çalışmalar literatürde oldukça sınırlıdır. Mevcut araştırmalar genellikle deprem bilgi düzeyi ya da farkındalık düzeyini birbirinden bağımsız olarak incelemekte, özellikle bu iki değişkenin uzun vadeli etkileri ve etkileşimine yönelik kapsamlı verilere yer vermemektedir. Ayrıca, sağlık alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin afetlere hazırlık düzeyine ve kriz anlarında sergileyebilecekleri bilgi ve becerilere ilişkin çalışmalar da oldukça yetersizdir. Oysa bu grup, olası afet durumlarında hem kendi güvenliklerini sağlamak hem de topluma rehberlik etmek açısından kritik bir role sahiptir.

Bu çalışma, 6 Şubat 2023 depreminin ardından, bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin deprem bilgi düzeyi ve sürdürülebilir deprem farkındalığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Elde edilecek bulgular, öğrencilerin afet anına yönelik hazırlık düzeylerini ve kriz yönetiminde sahip oldukları bilgi ve becerileri ortaya koyarak, bu alandaki eğitim gereksinimlerine ışık tutacaktır. Bu yönüyle çalışma, afet sonrası bilgi-farkındalık ilişkisinin sürdürülebilirlik bağlamında değerlendirilmesine katkı sağlaması ve sağlık bilimleri öğrencilerine odaklanması açısından literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Araştırma Soruları

Afet sonrası üniversite öğrencilerde sürdürülebilir deprem bilgi düzeyi nedir?

Afet sonrası üniversite öğrencilerde sürdürülebilir deprem farkındalığı düzeyi nedir?

Afet sonrası üniversite öğrencilerinde deprem bilgi düzeyi sürdürülebilir deprem farkındalığını etkiler mi?

Gereç ve Yöntem

Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan araştırma 2024 yılının Nisan – Temmuz ayları arasında 338 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde afet sonrası deprem bilgi düzeyi ve sürdürülebilir deprem farkındalığı düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Modeli

Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan araştırma 2024 yılının Nisan – Temmuz ayları arasında 338 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür.

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem sayısı; Üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenci sayısı ortalama 1900 kişi olup %95 güvenle 320 kişi olarak hesaplanmıştır. Örneklem seçiminde; evreni bilinen örneklem hesaplama formülü (%95 güven aralığı, %5 hata payı) kullanılmıştır. Araştırma alınma kriterlerini sağlayan 338 öğrenci ile yürütüldü.

Dahil edilme kriterleri

18 yaş ve üzerinde olan, deprem bölgesi olarak ilan edilen illerde ikamet eden ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler dahil edilmiştir.

Dışlanma kriterleri

Ruhsal bozukluk tanısı alan ve Türkçe iletişim beceresine sahip olmayan öğrenciler çalışmaya dahil edilmemiştir.

Çıkarılma kriterleri

Anketi eksik dolduran katılımcıların verileri çalışma dışı bırakıldı.

Veri Toplama Araçları

Veriler; Kişisel Bilgi Formu, Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği ve Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Konu ile ilgili literatür incelenerek araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu; bireye ilişkin yaş, cinsiyet okuduğu bölüm ve sınıf, afet yasama durumu, afete hazırlık eğitimi alma durumu, afetlerde ilk yardım eğitimi alma durumu, aile tipi, yaşasan afette yaralanma durumu, yaşanan deprem sonrasında neler yapılması gerektiğini araştırma durumu, deprem ile ilgili yazılı materyal okuyarak bilgin edinme durumu, depreme yönelik bilgi almak için en uygun medya aracının bireye göre ne olduğu, yaşam üçgenini bilme durumu, afete hazırlık kitini bilme durumu ve afet sırasında kullanılacak ekipmanların evde bulunma durumunu sorgulayan toplam 16 sorudan oluşmaktadır.

Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği

2022 yılında Erol Sözen ve Murat Genç tarafından geliştirilen bu ölçek, toplam 19 maddeden oluşmakta ve üç farklı alt boyuta ayrılmaktadır. Bu alt boyutlar; deprem bölgelerinin dağılımına ilişkin bilgiler, depremin etkileri hakkında bilgiler ve deprem eğitimi ile ilgili bilgiler olarak

belirlenmiştir. Ölçekte yer alan tüm maddeler olumlu yönde ifadeler içermektedir. Yapılan güvenilirlik çalışmalarında, ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach alfa ile değerlendirilmiş ve alt boyutlar için sırasıyla 0,877, 0,841 ve 0,922 gibi yüksek değerler elde edilmiştir. Ölçeğin tamamı için ise güvenilirlik katsayısı 0,868 olarak hesaplanmıştır. Değerlendirme sürecinde hem genel ölçek hem de alt boyutlar 5 üzerinden puanlanmakta olup, alınan yüksek puanlar bireyin deprem konusundaki bilgisinin daha yüksek olduğunu göstermektedir (Sözen ve Genç, 2022). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0,944 olarak hesaplanmıştır.

Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçeği

2021 yılında Erol Sözen ve Murat Genç tarafından geliştirilen bu ölçeğin güvenilirlik çalışmaları sonucunda, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) 0,884 olarak bulunmuştur. Ölçek toplamda 22 maddeden oluşmakta ve üç alt boyuta ayrılmaktadır. Bu alt boyutlar; Deprem-Yapı İlişkisi, Deprem Hazırlığı Uygulamaları ve Depreme Karşı Hazırlıklı Olma olarak tanımlanmıştır. Ölçek puanlaması hem genel ölçek hem de alt boyutlar için 5 üzerinden yapılmakta ve elde edilen toplam puan, bireylerin deprem konusundaki farkındalık seviyesini göstermektedir. Puanlar yükseldikçe, ilgili alandaki farkındalığın arttığı kabul edilmektedir (Sözen ve Genç, 2021). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0,929 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri yüz yüze toplanmıştır. Anket formunun başında çalışmanın amacı ve dahil edilme kriterleri açıklanmıştır. Veri toplama sürecinde kişisel veri talep edilmemiştir. Anket formu veri bütünlüğü ve güvenliğinin sağlanması amacıyla her bir katılımcının bir kez doldurabileceği şekilde tasarlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package of Social Science) programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotların (Ortalama, Standart sapma) yanı sıra niceliksel verilerin karşılaştırılmasında veri dağılımına uygun testler kullanılmıştır. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Etiği

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan Etik Kurul Kararı (06.06.2023/ E.122997) ve Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi'nden kurum izni alınmıştır (Tarih ve Sayı: 28.03.24/ 3280). Çalışmada kullanılacak olan ölçekleri geliştiren yazar ile iletişime geçilmiş ve ölçek kullanım izni alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak tamamen gönüllük esasına dayandığı ve istedikleri zaman çalışmadan çıkacakları hatırlatıp onayları alınmıştır. Katılımcıların bireysel haklarının korunması adına çalışma boyunca Helsinki Bildirgesi'ne bağlı kalınmıştır.

Bulgular

Tablo 1.
Öğrencilerin sosyodemografik ve depreme ilişkin değişkenlerinin dağılımı

Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	292	86,4
Erkek	46	13,6
Okuduğu bölüm		
Ebelik	85	25,1
Hemşirelik	110	32,5
Sosyal Hizmet	47	13,9
Beslenme ve Diyetetik	59	17,5
Gerontoloji	11	3,3
Çocuk Gelişimi	17	5,0
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	9	2,7
Sınıf düzeyi		
1.sınıf	232	68,6
2.sınıf	59	17,5
3.sınıf	32	9,5
4.sınıf	15	4,4
Aile tipi		
Çekirdek aile	291	86,1
Geniş aile	47	13,9
Deprem yaşama durumu		
Evet	312	92,3
Hayır	26	7,7
Depremde yaralanma durumu		
Evet	17	5,0
Hayır	321	95,0
Afete hazırlık eğitimi alma durumu		
Evet	92	27,2
Hayır	246	72,8
Afetlerde ilk yardım eğitimi alma durumu		
Evet	50	14,8
Hayır	288	85,2
Afet sonrası afete yönelik araştırma yapma durumu		
Evet	309	91,4
Hayır	29	8,6
Depreme yönelik yazılı materyal okuma durumu		
Evet	275	81,4
Hayır	63	18,6

Depreme yönelik bilgi almak için en uygun medya aracı		
Televizyon	160	47,3
Radyo	15	4,4
Instagram	46	13,6
Twitter	36	10,7
İnternet	81	24,0
Çök/Kapan/Tutun hareketini bilme durumu		
Evet	321	95,0
Hayır	17	5,0
Yaşam üçgeni bilme durumu		
Evet	314	92,9
Hayır	24	7,1
Afete hazırlık kitini bilme durumu		
Evet	228	67,5
Hayır	110	32,5
Evde afete yönelik ekipman bulundurma durumu		
Evet	153	45,3
Hayır	185	54,7

Yaş ortalaması: 20,18 ± 2,26 (17-40)

Öğrencilerin sosyodemografik ve depreme ilişkin değişkenlerinin dağılımı Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Deprem Bilgi Düzeyi ile Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçek Puanlarının Dağılımı

Ölçekler	Ort ± ss	Medyan(Min-Max)
Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği	69,6 ± 13,35	71 (19 - 95)
Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi	24,62 ± 5,58	25 (7 - 35)
Deprem Etkileri Bilgisi	28,51 ± 5,66	29 (7 - 35)
Deprem Eğitimi	16,47 ± 5,18	16 (5 - 25)
Sürdürülebilir Deprem Farkındalık Ölçeği	69,53 ± 16,12	69,5 (22 - 110)
Deprem Yapı İlişkisi	13,25 ± 3,33	14 (4 - 20)
Depreme Hazırlık Uygulaması	33,63 ± 9,53	34 (11 - 55)
Depreme Hazırlık	22,65 ± 4,91	22,5 (7 - 35)

Öğrencilerin Deprem Bilgi Düzeyi ile Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçek Puanlarının Dağılımı tablo 2'de gösterilmektedir. Öğrencilerin Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği puan ortalaması 69,6 ± 13,35 ve Sürdürülebilir Deprem Farkındalık Ölçeği puan ortalaması 69,53 ± 16,12 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.
Öğrencilerin Deprem Bilgi Düzeyi ile Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçek Puanları İlişkisi

		DBDÖ	DBDÖAB1	DBDÖAB2	DBDÖAB3	SDFÖ	SDFÖAB1	SDFÖAB2	SDFÖAB3
DBDÖ	r	1	,855**	,852**	,725**	,560**	,559**	,489**	,510**
	p		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
DBDÖAB1	r		1	,658**	,407**	,493**	,520**	,416**	,460**
	p			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
DBDÖAB2	r			1	,394**	,380**	,407**	,304**	,382**
	p				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
DBDÖAB3	r				1	,497**	,436**	,481**	,402**
	p					0,000	0,000	0,000	0,000
SDFÖ	r					1	,813**	,958**	,872**
	p						0,000	0,000	0,000
SDFÖAB1	r						1	,695**	,644**
	p							0,000	0,000
SDFÖAB2	r							1	,735**
	p								0,000
SDFÖAB3	r								1
	p								

DPDÖ: Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği, SDFÖ: Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçeği, AB: Alt boyut

Öğrencilerin Deprem Bilgi Düzeyi ile Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçek Puanları arasındaki ilişki Tablo 3'te gösterilmektedir. Öğrencilerin deprem bilgi düzeyi ile sürdürülebilir deprem farkındalığı arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (r:0,560, p<0,001).

Tartışma

Bu çalışma, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin afet sonrası deprem bilgi düzeyleri ile sürdürülebilir deprem farkındalıklarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde, elde edilen bulgular literatürdeki çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, katılımcılara “Depreme yönelik bilgi almak için en uygun medya aracı nedir?” sorusu yöneltilmiş ve televizyon %47,3 ile birinci sırada, internet %24 ile ikinci sırada, Instagram %13,6 ile üçüncü sırada, Twitter %10,7 ve radyo ise %4,4 oranında tercih edilmiştir (Tablo-1). Heinkel ve arkadaşlarının Myanmar’da yaptığı afet hazırlığı araştırmasında katılımcıların %79,5’i televizyonu, ikinci sırada telefon/interneti, ardından sosyal medya ve radyoyu bilgi kaynağı olarak tercih ettikleri bildirilmiştir (Heinkel vd., 2022). Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermektedir. Benzer şekilde, Benzer ve Arpalık tarafından farklı deprem bölgelerinde yaşayan ortaokul öğrencileriyle yapılan çalışmada, öğrencilerin en çok öğretmen (%76,4), ardından internet (%61,4) ve radyo/televizyon/dergi-

gazete/sosyal medya (%38,6) kaynaklarını kullandığı saptanmıştır (Benzer ve Arpalık, 2021). Öte yandan, Metin ve Gündoğdu'nun Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencileriyle yaptığı deprem farkındalığı araştırmasında internetin %89 oranla en çok tercih edilen bilgi kaynağı olduğu bulunmuştur (Tetik Metin ve Kınay Gündoğdu, 2024). Bu farklılıkların, katılımcıların eğitim seviyeleri, buldukları coğrafi bölge ve deprem deneyimlerine bağlı olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir. Çalışmada kullanılan Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği (DBDÖ) sonuçlarına göre, katılımcıların deprem bilgi düzeyi toplam puan ortalaması 69,6 olarak anlamlı bulunmuştur (Tablo-2). Literatürde yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar rapor edilmiştir. Örneğin, Sözen ve Genç'in üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada kadın ve erkek öğrencilerin deprem bilgi düzeyi ortalamaları sırasıyla 69,84 ve 70,23 olarak bildirilmiştir (Sözen ve Genç, 2023). Pamungkas ve arkadaşlarının Endonezya Cisarua Alt Bölgesi halkıyla yaptıkları çalışmada deprem bilgi düzeyi ortalaması 58 olarak saptanmıştır (Pamungkas vd., 2023). Kayseri'de sağlık çalışanları üzerinde yapılan bir diğer çalışmada ise deprem bilgi düzeyi ortalaması 47,56 olarak bulunmuştur (Çelebi ve Uçku, 2017). Bu farklılıkların, katılımcıların eğitim düzeyleri, deprem deneyimleri ve yaşadıkları bölgenin kültürel yapısındaki çeşitlilikten kaynaklandığı düşünülmektedir (Pamungkas vd., 2023; Çelebi ve Uçku, 2017). Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçeği (SDFÖ) sonuçlarına göre, öğrencilerin sürdürülebilir deprem farkındalığı toplam puanı 69,53 olarak tespit edilmiştir (Tablo-2). Literatürde sürdürülebilir deprem farkındalığını inceleyen çalışmalar sınırlı sayıdadır. Sözen ve Genç'in üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada sürdürülebilir deprem farkındalığı ortalaması %62,86 olarak bulunmuştur (Sözen ve Genç, 2023). Değirmenci ve Altunay'ın öğretmenler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin deprem farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu belirtilmiştir (Değirmenci ve Altunay, 2024). Araştırmamızda öğrencilerin deprem bilgi düzeyi ile sürdürülebilir deprem farkındalığı arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo-3). Bu durum, deprem bilgi düzeyi arttıkça sürdürülebilir deprem farkındalığının da yükseldiğini göstermektedir. Literatürde bu iki değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Metin ve Gündoğdu'nun Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencileriyle yaptıkları çalışmada depreme yönelik eğitimin, deprem bilincini artırdığı belirtilmiştir (Metin ve Gündoğdu, 2024). Benzer şekilde, Tekin ve Dikmenli sınıf öğretmeni adaylarında afet bilinci algısının artmasının deprem bilgi düzeyini yükselttiğini ifade etmişlerdir (Tekin ve Dikmenli, 2021). Rostami ve arkadaşlarının İran'daki Kermenşah depremi sonrası yaptığı çalışmada ameliyat hemşirelerinin klinik bilgi ve becerilerinin artmasıyla afete hazırlık ve farkındalıklarının olumlu yönde geliştiği bildirilmiştir (Rostami vd., 2023). Bu çalışmalar, bulgularımızla uyumludur. Ayrıca diğer bazı araştırmalar da benzer sonuçlar ortaya koymaktadır (Çelebi ve Uçku, 2017; Budak, 2023). Ancak, Sözen ve Genç'in yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyi yüksek olmasına rağmen sürdürülebilir deprem farkındalığı düşük ve orta seviyelerde bulunmuştur (Sözen ve Genç,

2023). Bu farklılığın ise bölgesel farklılıklar, katılımcıların deprem deneyimleri, eğitim gördükleri bölümler ve bilgi düzeylerindeki çeşitlilikten kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç, Öneriler ve Sınırlılıklar

Bu çalışma, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirilmiş olup, öğrencilerin deprem bilgi düzeyleri ile sürdürülebilir deprem farkındalıkları arasında pozitif yönde, orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, deprem konusunda bilgi düzeyi yüksek olan bireylerin afetlere yönelik farkındalıklarının da daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, yalnızca teorik bilginin edinilmesinin değil, aynı zamanda bu bilginin davranışa dönüşmesi ve günlük yaşantıya entegre edilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Çalışmanın sonuçları, afet sonrası dönemde bilgi düzeyinin sürdürülebilir farkındalık için temel bir belirleyici olduğunu göstermesi açısından literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Mevcut literatürde genellikle bilgi ya da farkındalık ayrı ayrı ele alınırken, bu çalışma her iki kavramı birlikte değerlendirerek aralarındaki ilişkiyi ortaya koymakta ve özellikle sağlık alanında eğitim gören bireylerin afetlere hazırlık düzeylerinin artırılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Ayrıca, sürdürülebilir farkındalığın desteklenmesi açısından bilgi düzeyinin dinamik bir süreç olarak ele alınması gerektiğini vurgulaması yönüyle de alana yeni bir bakış açısı kazandırmaktadır.

Bu doğrultuda, sağlık bilimleri öğrencilerinin afetlere yönelik bilgi düzeylerinin artırılması, farkındalıklarının güçlendirilmesi ve bu farkındalığın eyleme dönüştürülmesini sağlayacak becerilerin kazandırılması amacıyla özel eğitim programlarının geliştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, sürdürülebilir deprem farkındalığını destekleyici üniversite temelli sosyal sorumluluk projeleri, afet eğitimi modülleri ve öğrenci kulüpleri gibi yapılar teşvik edilmelidir.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırma tek bir merkezde gerçekleştirilmiş olup, elde edilen veriler yalnızca çalışmaya katılan örneklem grubunu temsil etmektedir. Ayrıca, veri toplama sürecinde kullanılan ölçeklerin öz-bildirim yoluyla doldurulmuş olması, katılımcıların konuya ilişkin hassasiyet nedeniyle zaman zaman çekimser davranmış olabileceği ihtimalini doğurmaktadır. Bu nedenlerle, elde edilen bulguların genellenebilirliği sınırlı olup, gelecekte yapılacak çalışmaların farklı üniversitelerde, daha geniş örneklerle ve çok merkezli olarak yürütülmesi önerilmektedir.

Teşekkür

Çalışmaya katılan tüm öğrencilere teşekkürlerimizi sunarız

Çıkar çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- AFAD. (2021, May 20). *2021 Afet eğitim yılı kapsamında ulaşılan kişi sayısı 10 milyonu aştı* [Basın bülteni]. <https://www.afad.gov.tr/2021-afet-egitim-yili-kapsaminda-ulasilan-kisi-sayisi-10-milyonu-asti-basin-bulteni-17052021>
- AFAD. (2022, September 14). *2022 Afet tatbikat yılı ülke genelinde yoğun uygulamalarla devam ediyor* [Basın bülteni]. <https://www.afad.gov.tr/2022-afet-tatbikat-yili-ulke-genelinde-yogun-uygulamalarla-devam-ediyor-basin-bulteni>
- Agarwalla, R., Pathak, R., Siddiqui, A., Panda, M., Gupta, E., & Islam, F. (2020). A community-based intervention study to assess the effectiveness of awareness imparted on earthquake preparedness among the residents of South Delhi, India. *Indian Journal of Community Medicine*, 45(3), 375–378. https://doi.org/10.4103/ijcm.IJCM_404_19
- Angın, C. (2024). Afet yönetiminde mülki idare ve belediyeler: İş birliğine dayalı afet yönetimi yaklaşımıyla 6 Şubat 2023 depremleri. *Memleket Siyaset Yönetim*, 19(43), 687–714. <https://doi.org/10.56524/msydergi.1512154>
- Benzer, S., & Arpalık, A. (2021). Farklı deprem bölgesinde yaşayan ortaokul öğrencilerinin deprem konusundaki bilgi düzeyleri. *Journal of Academic Research in Nursing (JANCR)*, 5(2), 107–119. <https://ankad.org/index.php/ankad/article/view/108>
- Bilen, E., & Polat, M. (2022). Öğretmen adaylarının deprem farkındalığına ilişkin görüşleri. *Türk Deprem Araştırma Dergisi (TDAD)*, 4(1), 155–173.
- Budak, D., & Kandil, N. (2023). Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ve sürdürülebilir deprem farkındalık düzeylerinin araştırılması: Spor bilimleri örneği. *Sportive*, 6(2), 29–40.
- Canpolat, E. (2016). Gölcük volkanik alanının jeomorfolojisi, Isparta – Türkiye. *Coğrafya Dergisi*, (31), 62–68.
- Çelebi, İ., & Uçku, Ş. R. (2017). Kayseri ili 112 acil sağlık hizmetlerinde görev yapan sağlık personelinin deprem bilgi düzeyi ve etkileyen etmenler. *Hastane Öncesi Dergisi*, 2(2), 91–103.
- Dai, W., Chen, L., Lai, Z., Li, Y., Wang, J., & Liu, A. (2016). The incidence of post-traumatic stress disorder among survivors after earthquakes: A systematic review and meta-analysis. *BMC Psychiatry*, 16(1), 188. <https://doi.org/10.1186/s12888-016-0891-9>
- Değirmenci, Y., & Altunay, F. (2024). Öğretmen adaylarının deprem farkındalık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 6(1), 161–180. <https://doi.org/10.46464/tdad.1437117>
- Demiray, G., Davarcı, P. Z., Pınarbaşı, H. B., & Ekuklu, G. (2024). Trakya University Faculty of Medicine interns' assessment of disaster response self-efficacy: An intervention study. *Türk Epidemioloji Dergisi (TED)*, 23(69), 47–58.
- Demirci, K., & Avcu, T. (2021). Afet süreçlerinde kadın bireylerin yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri: İzmir ili örneği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 11(1), 86–105.
- Eroğlu, E. (2023). Lise öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ve afet bilinci algılarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Academic Social Resources Journal*, 8(53), 3757–3765.
- Genç, M., & Sözen, E. (2021). The sustainable scale of earthquake awareness: Development, validity and reliability study. *International Electronic Journal of Environmental Education*, 1(1), 24–41.
- Genç, M., & Sözen, E. (2022). Development of an earthquake knowledge assessment scale: Validity and reliability study. *Journal of Kırşehir Education Faculty*, 23(3), 2745–2781.
- Heinkel, S., Thiebes, B., Than, Z. M., Aung, T., Kyi, T. T., Mar, W. L., et al. (2022). Disaster preparedness and resilience at the household level in Yangon, Myanmar. *Natural Hazards*, 112(2), 1273–1294. <https://doi.org/10.1007/s11069-022-05226-w>
- Kalkan Uğurlu, Y., & Türen, S. (2024). Deprem felaketinin kardiyovasküler hastalık riskine etkisi ve önlemeye yönelik girişimler. *Akdeniz Hemşirelik Dergisi*, 2(3), 107–112.
- Li, S., Peng, X., Pang, R., Li, L., Song, Z., & Ye, H. (2021). Information preference and information supply efficiency evaluation before, during, and after an earthquake: Evidence from Songyuan, China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(24), 13070. <https://doi.org/10.3390/ijerph182413070>

- Liberty, K., Tarren-Sweeney, M., Macfarlane, S., Basu, A., & Reid, J. (2016). Behavior problems and post-traumatic stress symptoms in children beginning school: A comparison of pre- and post-earthquake groups. *PLoS Currents*, 8, ecurrents.dis.2821c82fbc27d0c2aa9e00cff532b402. <https://doi.org/10.1371/currents.dis.2821c82fbc27d0c2aa9e00cff532b402>
- MacKenzie, J. S., Banskota, B., Sirisreetreerux, N., Shafiq, B., & Hasenboehler, E. A. (2017). A review of the epidemiology and treatment of orthopaedic injuries after earthquakes in developing countries. *World Journal of Emergency Surgery*, 12(1), 9. <https://doi.org/10.1186/s13017-017-0115-8>
- Özdemir, D., & Asan, G. (2023). Kahramanmaraş depremi sonrası deprem bilincinin sorgulanmasına ilişkin çalışma. *Euroasia Applied Sciences*, 11(32), 66–80. <https://euroasiajournal.org/index.php/ejas/article/view/430>
- Pamungkas, T. D., Aliyan, S. A., Nurfalah, I., & Ningrum, E. M. (2023). Preparedness of the community in facing disasters like earthquakes (Case: Cisarua, Indonesia). *Jamba: Journal of Disaster Risk Studies*, 15(1), 1438. <https://doi.org/10.4102/jamba.v15i1.1438>
- Rostami, M., Babajani-Vafsi, S., Ziapour, A., Abbasian, K., & Mohammadimehr, M. A. Z. (2023). Experiences of operating room nurses in disaster preparedness of a great disaster in Iran: A qualitative study. *BMC Emergency Medicine*, 23(1), 138. <https://doi.org/10.1186/s12873-023-00903-w>
- Sözen, E., & Genç, M. (2023). Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ve sürdürülebilir deprem farkındalıkları arasındaki ilişkinin araştırılması. *Türk Deprem Araştırma Dergisi (TDAD)*, 5(2), 148–165.
- Tarlakazan, B. E., & Tarlakazan, E. (2024). Deprem farkındalığı bağlamında görsel kültürde sosyal afiş tasarımlarına bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (79), 95–109.
- Tekin, Ö., & Dikmenli, Y. (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının afet bilinci algısı ve deprem bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 258–271. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.811043>
- Tetik Metin, H., & Kınay Gündoğdu, E. (2024). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin deprem farkındalığının belirlenmesi. *Afet ve Risk Dergisi*, 7(2), 546–559.
- Tomak, L., Demirel, T., & Demir, I. (2024). Evaluation of the demographic characteristics and general health status of earthquake survivors affected by the 2023 Kahramanmaraş earthquake: A section from Gaziantep Nurdağı district. *BMC Public Health*, 24(1), 937. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18444-7>
- Yılmaz, D. G. (2023). Geçmiş depremlerden 2023 Kahramanmaraş depremlerine: Neden afete karşı hazır değiliz? *Afet ve Risk Dergisi*, 6(3), 1009–1023.